

15 -ാം കേരള നിയമസഭ

16 -ാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നം ഇല്ലാത്ത ചോദ്യം നം. 1005

02-02-2026 - ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് പ്രത്യേക ഓരോ

ചോദ്യം		ഉത്തരം	
ശ്രീമതി കെ. കെ. രമ		ശ്രീ. എ. കെ. ശശീന്ദ്രൻ (വനം-വന്യജീവി വകുപ്പ് മന്ത്രി)	
(എ)	സംസ്ഥാനത്തെ മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് സംസ്ഥാന അഡീഷണൽ ചീഫ് സെക്രട്ടറിയുടെയും വനം വകുപ്പ് മേധാവിയുടെയും നേതൃത്വത്തിൽ 2025 ഫെബ്രുവരിയിൽ ചേർന്ന യോഗത്തിൽ പത്ത് ഓരോങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുന്നതിന് തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായോ;	(എ)	സംസ്ഥാനത്തെ മനുഷ്യ വന്യജീവി സംഘർഷ ലഘൂകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി 26/02/2025 തീയതിയിലെ സർക്കാർ ഉത്തരവ് (കെ) നം.8/2025/വനം പ്രകാരം പത്ത് തീവ്രയജ്ഞ മിഷനുകൾ പ്രവർത്തനമാരംഭിക്കാൻ ഉത്തരവാകുകയും, 03/01/2026-ലെ സർക്കാർ ഉത്തരവ് (കെ) നം.1/2026/വനം പ്രകാരം രണ്ട് തീവ്രയജ്ഞ മിഷനുകൾ കൂടി ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.
(ബി)	പ്രസ്തുത യോഗത്തിൽ സംസ്ഥാനത്ത് നടപ്പാക്കുന്നതിനായി തീരുമാനിച്ചിട്ടുള്ള ഓരോങ്ങൾ ഏതെല്ലാമാണ്; വിശദാംശങ്ങൾ അറിയിക്കുമോ;	(ബി)	മേൽ സർക്കാർ ഉത്തരവുകൾ പ്രകാരം സംസ്ഥാനത്ത് നടപ്പാക്കിയിട്ടുള്ള തീവ്രയജ്ഞ മിഷനുകളുടെ വിശദാംശങ്ങൾ അനുബന്ധം (1) ആയി ചേർക്കുന്നു.
(സി)	ഓരോത്തിന്റെ ഭാഗമായി ആനത്താരകളും വന്യമൃഗങ്ങളുടെ പതിവ് സഞ്ചാര പാതകളും തുടർച്ചയായി നിരീക്ഷിക്കാൻ കഴിയുന്ന തത്സമയ നിരീക്ഷണ സംവിധാനം ഒരുക്കുന്നതിന് തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായോ; എങ്കിൽ ഈ തീരുമാനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ള നടപടികൾ എന്തെല്ലാമാണെന്ന് അറിയിക്കുമോ;	(സി)	പന്ത്രണ്ട് മിഷനുകളുടെ ഭാഗമായ Mission Real Time Monitoring എന്ന മിഷന്റെ ഭാഗമായി സംസ്ഥാനത്തെ ആനത്താരകൾ, വന്യമൃഗങ്ങളുടെ സ്ഥിരം സഞ്ചാരപാതകൾ എന്നിവ തുടർച്ചയായി നിരീക്ഷിച്ച് വന്യമൃഗങ്ങളുടെ നീക്കം മുൻകൂട്ടി തിരിച്ചറിഞ്ഞ് ആവശ്യമായ മുൻകരുതൽ സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി വനം വകുപ്പും ടാറ്റാ മോട്ടേഴ്സ് ലിമിറ്റഡും ടാറ്റാ കമ്മ്യൂണിക്കേഷൻ ലിമിറ്റഡും ചേർന്ന കോർ ടീമാണ് നടപ്പിലാക്കുന്നത്. പദ്ധതിയുടെ ധാരണാപത്രം 20/01/2026-ന് ഒപ്പുവച്ചിട്ടുണ്ട്. പദ്ധതിയുടെ ആദ്യഘട്ടമായി ചാലക്കുടി ഫോറസ്റ്റ് ഡിവിഷനിലെയും പെരിയാർ ടൈഗർ റിസർവിലെയും തിരഞ്ഞെടുത്ത മേഖലകളിൽ നിരീക്ഷണ ഉപകരണങ്ങളും ഗേറ്റ്വേകളും സ്ഥാപിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ പുരോഗമിച്ചുവരുന്നു. കൂടാതെ MSTRIPES മോണിറ്ററിംഗ്, ANIDERS

		സംവിധാനം, AI അധിഷ്ഠിത ക്യാമറകൾ, നൈറ്റ് വിഷൻ ക്യാമറകൾ, ഡ്രോൺകൾ, AI സ്റ്റാർട്ട് ഫെൻസിംഗ് സംവിധാനം, SARPA മൊബൈൽ ആപ്പ് എന്നിവയും വിവിധ മേഖലകളിൽ വിനിയോഗിച്ചുവരുന്നു. വന്യമൃഗ സാന്നിധ്യം സംബന്ധിച്ച മുന്നറിയിപ്പുകൾ നൽകുന്നതിനായി ഡിജിറ്റൽ ഡിസ്പേച്ച ബോർഡുകൾ, SMS അലർട്ട് സംവിധാനം, പൊതുജന പങ്കാളിത്തത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന വാട്ട്സ്ആപ്പ് കൂട്ടായ്മകൾ എന്നിവയും നിലവിലുണ്ട്. വനം ഡിവിഷൻ തലത്തിൽ 36 ഡിവിഷണൽ ഫോറസ്റ്റ് എമർജൻസി ഓപ്പറേഷൻ സെന്ററുകളും വനം വകുപ്പ് ആസ്ഥാനത്ത് സ്റ്റേറ്റ് ഫോറസ്റ്റ് എമർജൻസി ഓപ്പറേഷൻ സെന്ററും പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. ഇവ ദുരന്തനിവാരണ വകുപ്പിന്റെ ജില്ലാ/സംസ്ഥാന എമർജൻസി ഓപ്പറേഷൻ സെന്ററുകളുമായി ഏകോപിച്ച് മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷ ലഘൂകരണത്തിനും നിവാരണത്തിനുമായി പ്രവർത്തിച്ചുവരുന്നു. ജനവാസ മേഖലകളിൽ സൗരോർജ്ജ വിളക്കുകളും ഹൈമാസ്റ്റ് ലൈറ്റുകളും സ്ഥാപിക്കുക, തെർമൽ സെൻസർ ഡ്രോൺകളും, AI ക്യാമറകൾ, റേഡിയോകോളറുകൾ എന്നിവ വാങ്ങുന്നതിനും പുനരധിവാസ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും മറ്റുമായി കിഫ്ബി മുഖേന അനുവദിച്ച ഫണ്ട് ഉപയോഗിച്ച് 25 നൈറ്റ് വിഷൻ ക്യാമറകൾ വാങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. 43 ഡ്രോൺകൾ, 15 സ്റ്റാർട്ട് കേജുകൾ, മറ്റ് ഉപകരണങ്ങൾ എന്നിവയ്ക്കുള്ള ഓർഡർ നൽകിയിട്ടുണ്ട്.
(ഡി)	ദൗത്യത്തിന്റെ ഭാഗമായി മിഷൻ ഫുഡ് ഫോഡർ ആൻഡ് വാട്ടർ പദ്ധതി ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായോ; പദ്ധതി നിലവിൽ ഏത് ഘട്ടത്തിലാണ്; പ്രസ്തുത മിഷൻ പ്രകാരമുള്ള മറ്റു പദ്ധതികൾ ഇപ്പോൾ ഏതു ഘട്ടത്തിലാണ്;	(ഡി) ദൗത്യത്തിന്റെ ഭാഗമായി മിഷൻ ഫുഡ് ഫോഡർ ആൻഡ് വാട്ടർ പദ്ധതി ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് തീരുമാനിക്കുകയുണ്ടായി. ടി മിഷന്റെ നിലവിലെ പുരോഗതി ചുവടെ ചേർക്കുന്നു: വന്യമൃഗങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ ഭക്ഷണ-ജലലഭ്യത വനത്തിനുള്ളിൽ തന്നെ ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനാണ് ഈ മിഷൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. വനാന്തരങ്ങളിലെ കുളങ്ങളിലും ചെക്ക്ഡാമുകളിലും മറ്റു ജലസംഭരണികളിലും ജലസംഭരണശേഷി വർദ്ധിപ്പിച്ച് വന്യജീവികൾക്ക് ജലലഭ്യത ഉറപ്പാക്കിയും, വനമേഖലകളിൽ പടർന്ന് പിടിച്ചിട്ടുള്ള സെന്ന പോലുള്ള അധിനിവേശ സസ്യങ്ങളെ ഉന്മൂലനം ചെയ്ത് തദ്ദേശീയ ഫലപൂർവ്വങ്ങളുടെ വ്യാപനത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിച്ചും വനത്തിനുള്ളിൽ ഭക്ഷണലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനുള്ള പദ്ധതിയാണിത്. മിഷൻ ഫുഡ്, ഫോഡർ & വാട്ടറിന്റെ ഭാഗമായി 2025 ഫെബ്രുവരി മുതൽ നാളിതുവരെയുള്ളവരെ

			പൂർത്തീകരിച്ചിട്ടുള്ള പ്രവൃത്തികൾ അനുബന്ധം (2) ആയി ചേർക്കുന്നു. പ്രസ്തുത മിഷനുകൾ പ്രകാരമുള്ള മറ്റു പദ്ധതികളുടെ നിലവിലെ പുരോഗതി അനുബന്ധം -1 ൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്.
(ഇ)	പദ്ധതികളുടെ നടത്തിപ്പുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് എന്തൊക്കെ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് ഇതിനോടകം പൂർത്തിയാക്കിയിട്ടുള്ളത്, ഈ പദ്ധതികൾക്കായി ആകെ എത്ര തുകയാണ് ബഡ്ജറ്റിൽ നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ളത്, നീക്കി വെച്ച തുകയിൽ നിന്നും ഇതിനോടകം ചെലവാക്കിയിട്ടുള്ള തുക എത്രയാണ്, ഇനം തിരിച്ചുള്ള കണക്ക് ലഭ്യമാക്കുമോ?	(ഇ)	പദ്ധതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടന്നുവരുന്നു. പദ്ധതികളുടെ നിലവിലെ പുരോഗതി അനുബന്ധം -1 ൽ പ്രതിപാദിച്ചിട്ടുണ്ട്. മിഷനുകൾക്കായി ബഡ്ജറ്റിൽ പ്രത്യേക തുകകളൊന്നും നീക്കിവെച്ചിട്ടില്ല, വനം വകുപ്പിന്റെ പ്ലാൻ ഫണ്ടുകളിൽ നിന്നും മറ്റ് സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നും തുക കണ്ടെത്തുകയാണ് ചെയ്യുന്നത്.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

അനുബന്ധം (1)

1. മിഷൻ ഫുഡ്, ഫോഡർ & വാട്ടർ (Mission FFW / Mission Food, Fodder & Water)

വന്യമൃഗങ്ങൾക്ക് ആവശ്യമായ ഭക്ഷണ-ജലലഭ്യത വനത്തിനുള്ളിൽ തന്നെ ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനാണ് ഈ മിഷൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. ടി മിഷന്റെ ഭാഗമായി 2025 ഫെബ്രുവരി മുതൽ നാളിതു (25/01/2026) വരെ 5,06,487 സീഡ് ബാഗ് (വിത്തുണ്ട) വ്യാപനവും, 620.722 ഹെക്ടർ വിസ്തൃതി ക്ലിയറൻസും, 263.15 ഹെക്ടർ തുറസ്സായ പ്രദേശങ്ങളുടെ പുനഃസ്ഥാപനവും, 572.72 ഹെക്ടർ വയലുകളുടേയും 1704.85 ഹെക്ടർ പുൽമേടുകളുടേയും പരിചരണവും നടത്തിയിട്ടുള്ളതാണ്. കൂടാതെ 223 കുളങ്ങൾ വൃത്തിയാക്കിയിട്ടുള്ളതും, 55 കൃത്രിമ കുളങ്ങൾ നിർമ്മിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്. ജല ലഭ്യത ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിലേക്കായി മേൽ വിവരിച്ചത് കൂടാതെ പുതിയതായി രണ്ട് കോൺക്രീറ്റ് ചെക്ക് ഡാമുകളും 21 കൽത്തടയണകളും 15 മൺ തടയണകളും നിർമ്മിക്കുകയും 113 കോൺക്രീറ്റ് ചെക്ക് ഡാമുകളുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ നടത്തിയിട്ടുള്ളതുമാണ്. വനം വകുപ്പ് ജീവനക്കാർ തദ്ദേശവാസികളുടേയും സന്നദ്ധ പ്രവർത്തകരുടേയും സഹകരണത്തോടെ 646 ബ്രഷ്വുഡ് ചെക്ക് ഡാമുകളും 226 നീരുറവകളും നിർമ്മിച്ച് / പരിപാലിച്ചിട്ടുള്ളതുമാകുന്നു.

2. Mission Solar Fencing

വനം വകുപ്പ് ഇതുവരെ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുള്ള സൗരോർജ്ജ വേലികൾ പൊതുജന പങ്കാളിത്തത്തോടെ അറ്റകുറ്റ പണികൾ നടത്തുന്നതിലേക്കാവശ്യമായ പ്രായോഗിക പരിശീലനങ്ങൾ നൽകി അവ പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കുകയാണ് ടി പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. വനം വകുപ്പിന്റെ വിവിധ മേഖലകളിൽ വിവിധ കാരണങ്ങളാൽ പ്രവർത്തനരഹിതമായിരുന്ന 1955 കിലോമീറ്റർ സൗരോർജ്ജ വേലികൾ മിഷൻ ഫെൻസിങ് 2024 ലൂടെ പൂർണ്ണമായും പ്രവർത്തനക്ഷമാക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടുണ്ട്. മേൽ വിവരിച്ചത് കൂടാതെ 794 കി.മീ. പുതുതായി സോളാർ ഫെൻസിംഗിന്റെ നിർമ്മാണ പ്രവൃത്തികൾ നടന്നുവരുന്നു.

മിഷൻ സോളാർ ഫെൻസിംഗിന്റെ ഭാഗമായി ഫോറസ്റ്റ് സ്റ്റേഷനുകളിലും/ സെക്ഷൻ ഓഫീസുകളിലും സോളാർ വേലികളുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾക്കായുള്ള ഉപകരണങ്ങളും സാമഗ്രികളും സൂക്ഷിക്കുന്നതിനായി ട്രൾ റൂമുകൾ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുള്ളതും ബാറ്ററി, എനർജൈസർ തുടങ്ങിയവ സമയബന്ധിതമായി അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ നടത്തുവാൻ മാനന്തവാടി കേന്ദ്രീകരിച്ച് സോളാർ ഫെൻസിംഗ് സർവ്വീസ് സെന്റർ ആരംഭിച്ചിട്ടുള്ളതുമാണ്.

3. Mission Wild Pig

ജനവാസമേഖലയിൽ ജനങ്ങളുടെ ജീവനും സ്വത്തിനും ഭീഷണിയാകുന്ന കാട്ടുപന്നികളെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുന്നതിനും ജനങ്ങളുടെ സുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും നിലവിൽ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് അധികാരം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ആയതിലൂടെ 15/12/2025 വരെ വിവിധയിടങ്ങളിലായി ആകെ 5351 കാട്ടുപന്നികളെ കൊന്ന് ഇല്ലായ്മ ചെയ്തിട്ടുള്ളതാണ്. കൂടാതെ അംഗീകൃത ഷൂട്ടർമാരുടെ ലിസ്റ്റ് പരിഷ്കരിച്ച് പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് കൈമാറിയിട്ടുണ്ട്. ഷൂട്ടർമാർക്കുള്ള ഓണറേറിയം 1500 രൂപയായും ജഡം മറവു ചെയ്യുന്നതിനുള്ള ചെലവിനും 2000 രൂപയായും വർദ്ധിപ്പിച്ചിട്ടുള്ളതാണ്.

4. Mission SARPA

മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷങ്ങൾ മൂലമുള്ള മരണങ്ങളിൽ ഭൂരിപക്ഷവും വനത്തിനു പുറത്തു വച്ച്, പാമ്പു കടിയേറ്റുണ്ടായ മരണങ്ങളാണ്. മിഷൻ സർപ്പ പദ്ധതിയിലൂടെ സംസ്ഥാന ദുരന്തനിവാരണ അതോറിറ്റി (SDMA), തദ്ദേശ സ്വയംഭരണം, ആരോഗ്യം, റവന്യൂ, വിദ്യാഭ്യാസം എന്നിങ്ങനെ വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ ഏകോപനത്തിന്റേയും സഹകരണത്തിന്റേയും സർപ്പ വോളന്റിയർമാരുടെ പരിശ്രമങ്ങളുടേയും ഫലമായി 2018-2019 ൽ കേരളത്തിൽ പാമ്പുകടിയേറ്റ 123 ജീവൻ പൊലിഞ്ഞ അവസ്ഥയിൽ നിന്നും 2024-2025 ൽ 34 മരണം എന്ന നിരക്കിലേക്ക് കുറയ്ക്കാൻ (72% കുറവ്) ഈ മിഷനിലൂടെ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. 2025-26 ൽ നാളിതുവരെ (29/01/2026) 17 മരണങ്ങൾ മാത്രമാണ് പാമ്പുകടിമൂലം റിപ്പോർട്ട് ചെയ്തിട്ടുള്ളത്. 2025 വർഷത്തിൽ 23779 പാമ്പുകളെ സർപ്പ വോളന്റിയർമാർ റസ്ക്യൂ ചെയ്തിട്ടുള്ളതാകുന്നു. സർപ്പ മിഷനിലൂടെ ആന്റിവെനം നിർമ്മിക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങളും സ്കൂൾ / കോളേജ്, കുടുംബശ്രീ, തൊഴിലുറപ്പ് അംഗങ്ങൾ തുടങ്ങി വിവിധ വിഭാഗങ്ങൾക്കായി “സർപ്പ പാഠം” പദ്ധതിയിലൂടെയും ബോധവൽക്കരണ ക്ലാസ്സുകളും നടന്നുവരുന്നു.

5. Mission Primary Response Team

മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം റിപ്പോർട്ട് ചെയ്യപ്പെടുന്നയിടങ്ങളിൽ RRT സംഘം എത്തിച്ചേരുന്നതിന് മുമ്പു തന്നെ ചിട്ടയായ സംഘർഷ ലഘൂകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അടയന്തരമായി തുടക്കം കുറിക്കുവാൻ തദ്ദേശവാസികളിൽ നിന്നും സന്നദ്ധരായവരെ ഉൾപ്പെടുത്തി Primary Response Team (PRT) കൾ രൂപീകരിക്കുക എന്നതാണ് പദ്ധതി ലക്ഷ്യം. പരിശീലനം ലഭിച്ചിട്ടുള്ള SARPA വോളന്റിയർമാർ, പഞ്ചായത്തുതല BMC അംഗങ്ങൾ, സിവിൽ ഡിഫൻസ് അംഗങ്ങൾ, സന്നദ്ധ പ്രവർത്തകർ, വി.എസ്.എസ്. / ഇ.ഡി.സി. അംഗങ്ങൾ, ജൈവ വൈവിധ്യപരിപാലന സമിതി അംഗങ്ങൾ തുടങ്ങിയവരാണ് PRT യിലെ അംഗങ്ങൾ. ഘട്ടംഘട്ടമായി മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം നിലവിലുള്ള എല്ലാ മേഖലകളിലും PRT

കൾ രൂപീകരിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി വിവിധ പഞ്ചായത്തുകളിലായി നാളിതുവരെ (29/01/2026) 327 PRT കൾ രൂപീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

6. Mission Real Time Monitoring

മനുഷ്യ-വന്യമൃഗ സംഘർഷങ്ങൾ വ്യാപകമായ പ്രദേശങ്ങളിൽ നൂതന സാങ്കേതിക വിദ്യയിലൂന്നിയുള്ള നിരീക്ഷണ പരിപാടികളും മറ്റിതര സംരക്ഷണ സംവിധാനങ്ങളും നടപ്പിലാക്കാനാണ് മിഷൻ Real Time Monitoring ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി സംസ്ഥാനത്തെ ആനത്താരകൾ, വന്യമൃഗങ്ങളുടെ സ്ഥിരം സഞ്ചാരപാതകൾ എന്നിവ തുടർച്ചയായി നിരീക്ഷിക്കുകയും വന്യമൃഗങ്ങളുടെ നീക്കം മുൻകൂട്ടിയറിഞ്ഞ് മുൻകരുതൽ സംവിധാനങ്ങൾ ഒരുക്കുകയും ചെയ്യുക എന്നതാണ് ടി പദ്ധതിയുടെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം. ടി പദ്ധതി പ്രകാരം ചാലക്കുടി ഡിവിഷനിലെ പീലാർമൂഴി, നല്ലൂർമുടി, വെട്ടിക്കുഴി ഭാഗങ്ങളിലും പെരിയാർ ടൈഗർ റിസർവിലെ ഈസ്റ്റ് ഡിവിഷനിലെ പൂവരശിലും വെസ്റ്റ് ഡിവിഷനിലെ ഉപ്പുപാറയിലും ആദ്യഘട്ടത്തിൽ നിരീക്ഷണ ഉപകരണങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് M/s. ടാറ്റാ കൺസൾട്ടൻസി സർവീസ്, M/s. ടാറ്റാ മോട്ടേക്സ് എന്നവരുമായി 20/01/2026 ന് ധാരണാ പത്രം ഒപ്പു വച്ചിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ സ്വയം സന്നദ്ധ പുനരധിവാസത്തിനും, AI സാങ്കേതിക വിദ്യയ്ക്കും, ഡ്രോൺകൾ, സ്മാർട്ട് കേജുകൾ, നൈറ്റ് വിഷൻ ക്യാമറകൾ, ബൈനോക്കുലറുകൾ, റേഡിയോ കോളറുകൾ, ട്രാൻസ്മിറ്ററുകൾ എന്നിവ വാങ്ങുന്നതിനുമായി കിഫ്ബി പദ്ധതിയിൽ അനുവദിച്ച 110 കോടി രൂപ വിനിയോഗിച്ച് പ്രവൃത്തികൾ പുരോഗതിയിലാണ്.

7. Mission Tribal Knowledge (ഗോത്രഭേരി)

മനുഷ്യ-വന്യജീവി സഹർവത്തിത്വത്തിനും സംഘർഷ ലഘൂകരണത്തിനും കേരളത്തിലെ ഗോത്രവിഭാഗങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്ന അലിഖിതവും പുറം ലോകത്തിനു അപരിചിതവുമായ പരമ്പരാഗത അറിവുകളുടെ ശേഖരണത്തിനും അവയുടെ ഫലപ്രാപ്തി സംബന്ധിച്ച ശാസ്ത്രീയ പഠനങ്ങൾക്കും പ്രായോഗികമായവയുടെ ഉപയുക്തതയ്ക്കും പ്രചരണത്തിനുമായി കേരള വന ഗവേഷണ കേന്ദ്രവുമായി ചേർന്ന് തുടക്കം കുറിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇതിന്റെ ഭാഗമായി കേരളമൊട്ടാകെ 18 വിപുലമായ പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിച്ചു. ആയതിൽ വിവിധ ഗോത്രവിഭാഗങ്ങളെ പ്രതിനിധീകരിച്ച് 360 ഉന്നതികളിൽ നിന്നായി 1016 പേർ പങ്കെടുത്തു. ഈ അറിവുകൾ സംഘർഷ ലഘൂകരണ ശ്രമങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി വരുന്നു.

8. Mission Sensitization to Public

മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച് പ്രാദേശിക സംഘർഷ സാഹചര്യങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായ വിജ്ഞാന അവബോധ പരിപാടികൾ സംഘടിപ്പിക്കുകയും പൊതുജനങ്ങളെ വന്യജീവി സംരക്ഷണത്തിന്റെ

പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ചും അനുബന്ധ വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചും അവബോധരാക്കുക എന്നതും ഈ പദ്ധതി ലക്ഷ്യമിടുന്നു. വാർത്തകളും വിശേഷങ്ങളും വിജ്ഞാനപ്രദമായ അറിവുകളും നവമാധ്യമങ്ങളിലൂടെ പങ്കുവെച്ചും, പരമ്പരാഗത മാധ്യമങ്ങളുടെ വിവിധ പരിപാടികളിൽ സജീവമായി പങ്കെടുത്തും വനം-വന്യജീവി സംരക്ഷണത്തെക്കുറിച്ചും മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷ ലഘൂകരണത്തിനായി അവലംബിക്കാവുന്ന മാതൃകാ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ചും വ്യാപകമായ ഇൻഫോമൈസേഷൻ പരിപാടികൾ വനം വകുപ്പ് ഉദ്യോഗസ്ഥരും ജീവനക്കാരും സജീവമായി നടത്തിവരുന്നു.

9. Mission Science on Human Wildlife Conflict

മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷം തടയുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി 'Mission Science on Human Wildlife Conflict' എന്ന പദ്ധതിക്ക് വനം വകുപ്പ് രൂപം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. വിവിധ ഗവേഷണ സ്ഥാപനങ്ങളുമായും സർവകലാശാലകളുമായും സഹകരിച്ച് ഗവേഷണം, പഠനം എന്നിവ നടത്തുകയും കാലാവസ്ഥാവ്യതിയാനം മൂലം വന്യമൃഗങ്ങളുടെ സ്വഭാവത്തിലുണ്ടാകുന്ന മാറ്റങ്ങൾ, സംഘർഷത്തിനിടയാക്കുന്ന വിവിധ കാരണങ്ങൾ, ഫലപ്രദമായ പരിഹാര മാർഗ്ഗങ്ങൾ, സംഘർഷ ലഘൂകരണ പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്താവുന്ന പരമ്പരാഗത അറിവുകൾ എന്നിവ സംബന്ധിച്ച് പഠനം നടത്തുന്നതിന് മുൻകൈ എടുക്കുകയും, പഠന ഗവേഷണ പരിപാടികളുടെ കണ്ടെത്തലുകൾ ഉദ്യോഗസ്ഥരിലേക്കും പൊതുജനങ്ങളിലേക്കും കൃത്യമായി എത്തിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികളും, വനപരിപാലനത്തിന് പഠന ഫലങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കാലോചിതമായ മാറ്റങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുകയുമാണ് ഈ പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. വിദേശ രാജ്യങ്ങളിൽ ഉൾപ്പെടെ പരീക്ഷിച്ച് വിജയിച്ച രീതികൾ ആഴത്തിൽ പഠിച്ച് പരിസ്ഥിതിക്കും ജനജീവിതത്തിനും ദോഷം വരാത്ത രീതിയിൽ അവലംബിക്കുന്നതിനുള്ള ശ്രമങ്ങളും ഈ മിഷനിലൂടെ നടത്തുന്നതാണ്. ഇതിനുവേണ്ടി അന്താരാഷ്ട്ര വിദഗ്ദ്ധർ ഉൾപ്പെടെയുള്ളവരുമായി നിരന്തരം ചർച്ചകൾ സംഘടിപ്പിച്ചു വരുന്നു.

10. Mission Bonnet Macaque

നാടൻ കുരങ്ങുകൾ മൂലമുണ്ടാകുന്ന സംഘർഷങ്ങളുടെ കാരണങ്ങളും, പൊതുവായും പ്രാദേശിക പ്രത്യേകതകൾക്ക് അനുസരിച്ച് പ്രത്യേകമായും പ്രതിവിധിയായി സ്വീകരിക്കാവുന്ന നടപടികളും ഉൾക്കൊള്ളിച്ച് വിശദമായ പഠനറിപ്പോർട്ട് തയ്യാറാക്കി അതനുസരിച്ച് നാടൻ കുരങ്ങുകൾ മൂലമുണ്ടാകുന്ന പ്രശ്നങ്ങളും ബുദ്ധിമുട്ടുകളും പ്രായോഗികമായി ഇല്ലാതാക്കുകയാണ് പദ്ധതിയുടെ ലക്ഷ്യം. ഇതിനായി വിഷയത്തിലെ വിദഗ്ദ്ധരെ ഉൾപ്പെടുത്തി 28/05/2025 നു തിരുവനന്തപുരത്ത് വച്ച് ഒരു ശില്പശാല നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ശില്പശാലയെ തുടർന്ന് ശില്പശാലയിൽ ഉരുത്തിരിഞ്ഞ പൊതു നിർദ്ദേശങ്ങളും വിദഗ്ദ്ധരുടെ പ്രത്യേക ശുപാർശകളും ഉൾപ്പെടുത്തി ഭേദഗതിവരുത്തിയ പ്രൊപ്പോസൽ സർക്കാരിന്റെ

സജീവ പരിഗണനയിലാണ്. ഇതിന് കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ അംഗീകാരം ആവശ്യമാണ്.

11. മിഷൻ മഞ്ഞക്കൊന്ന

സംസ്ഥാനത്തെ വനമേഖലകളിൽ പടർന്നു പിടിച്ചിട്ടുള്ള അധിനിവേശ കള സസ്യങ്ങളെ, പ്രത്യേകിച്ച് മഞ്ഞക്കൊന്ന (സെന്ന സ്പെക്ടാബിലിസ്) എന്ന കള സസ്യത്തെ ഉന്മൂലനം ചെയ്യുന്ന പ്രക്രിയ പൊതുജന പങ്കാളിത്തത്തോടെ ഊർജ്ജിതപ്പെടുത്തുന്നതായുള്ള തീവ്രയജ്ഞ മിഷനാണിത്. പൊതുജന പങ്കാളിത്തം, ശാസ്ത്രീയ പഠനം, വൈദേശിക സസ്യങ്ങളും ജീവജാലങ്ങളും നമ്മുടെ തനത് ആവാസ വ്യവസ്ഥയേയും വന്യജീവി സമ്പത്തിനേയും എങ്ങനെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുന്നു എന്നതിനെക്കുറിച്ചുള്ള ശാസ്ത്രീയവും വ്യാപകവുമായ ബോധവൽക്കരണം എന്നിവ ഈ തീവ്രയജ്ഞ മിഷൻ ലക്ഷ്യം വയ്ക്കും. ടി മിഷന്റെ ഭാഗമായി വിവിധ സർക്കിളുകളിൽ 5,635 ഹെക്ടർ സ്ഥലത്ത് മഞ്ഞക്കൊന്ന നീക്കം ചെയ്തിട്ടുള്ളതാകുന്നു.

12. മിഷൻ കൃഷി പുനരുജ്ജീവനവും മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷ ലഘൂകരണവും

വനാതിർത്തികളിലും വനത്തിനോട് ചേർന്ന പ്രദേശങ്ങളിലും മനുഷ്യ-വന്യജീവി സംഘർഷത്തിന് കാരണമാകാത്ത തരത്തിലും കർഷകർക്ക് മികച്ച വിളവും വരുമാനവും ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതുമായ കാർഷികവിളകൾ കണ്ടെത്തി പ്രചരിപ്പിക്കുക, ആധുനിക സാങ്കേതികവിദ്യയിൽ അധിഷ്ഠിതവും വനം-പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവുമായ നൂതന കൃഷിരീതികൾക്ക് പ്രോത്സാഹനവും പരിശീലനവും നൽകുക, കാർഷിക വിളകൾക്ക് മൂല്യവർദ്ധിത വിപണിയൊരുക്കുക, തനത് വിളകളുടേയും കാർഷിക ഉല്പന്നങ്ങളുടേയും ബ്രാൻഡിംഗും മാർക്കറ്റിംഗും, കൃഷിക്കും വളർത്തു മൃഗങ്ങൾക്കുമുള്ള ഇൻഷുറൻസ്, മൂല്യാധിഷ്ഠിത നഷ്ടപരിഹാരം, സിൽവികൾച്ചർ, കാർഷികോല്പന്നങ്ങളുടെ ചോദനാധിഷ്ഠിത ഉല്പാദനവും പ്രദാനവും തുടങ്ങിയവ ഈ മിഷൻ ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നു. കൃഷി, മൃഗ സംരക്ഷണം, ക്ഷീരവികസനം, പോൾട്ടി വികസനം തുടങ്ങിയ വകുപ്പുകളുടെ കൂടെ സഹകരണത്തോടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിപുലീകരിക്കുന്നതിനും ഈ മിഷൻ ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നു. ഇതിന്റെ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

അനുബന്ധം (2)

സീഡ് ബാൾ (വിത്തുണ്ട) വ്യാപനം	- 5,06,487 എണ്ണം
വിസ്കു ക്ലിയറൻസ്	- 620.722 ഹെക്ടർ
തുറസ്സായ പ്രദേശങ്ങളുടെ പുനഃസ്ഥാപനം	- 263.15 ഹെക്ടർ
വയലുകളുടെ പുനഃസ്ഥാപനം	- 572.72 ഹെക്ടർ
പുൽമേടുകളുടെ പുനഃസ്ഥാപനം	- 1704.85 ഹെക്ടർ
സ്വാഭാവിക കുളങ്ങളുടെ പരിപാലനം	- 111 എണ്ണം
കൃത്രിമ കുളങ്ങളുടെ നിർമ്മാണം	- 55 എണ്ണം
കൃത്രിമ കുളങ്ങളുടെ പരിപാലനം	- 112 എണ്ണം
കോൺക്രീറ്റ് ചെക്ക് ഡാമുകളുടെ നിർമ്മാണം	- 2 എണ്ണം
കോൺക്രീറ്റ് ചെക്ക് ഡാമുകളുടെ പരിപാലനം	- 113 എണ്ണം
കൽത്തടയണകളുടെ നിർമ്മാണം	- 21 എണ്ണം
മൺത്തടയണകളുടെ നിർമ്മാണം	- 15 എണ്ണം
ബ്രഷ്-വുഡ് ചെക്ക് ഡാമുകളുടെ നിർമ്മാണം	- 646 എണ്ണം
നീരുറവകളുടെ പരിപാലനം	- 226 എണ്ണം